

Lokala miljömål för Söderhamns kommun

Förord

Utgångspunkten för de lokala miljömålen för Söderhamns kommun är de 14 nationella miljö kvalitetsmålen som fastställts av riksdagen. Översiktsplanen är ett viktigt verktyg att genomföra de lokala miljömålen. Avsikten är därför att behandla de lokala miljömålen i samband med översiktsplaneprocessen.

Varje miljö kvalitetsmål inleds med en analys som redovisar Söderhamns kommuns förutsättningar inom varje område. De lokala miljömålen är mätbara och utvärdering och redovisning är tänkt att göras årligen i kommunens miljöbokslut. En strävan är att undvika administrativa mål. De lokala miljömålen är få, mätbara och avser direkt påverkan på miljön.

I översiktsplanen förekommer även miljö mål för mark- och vattenanvändningen i kommunen. Dessa mål har mer karaktären av inriktningsmål och används vid bedömningar av ärenden enligt plan- och bygglagen. De lokala miljömålen är målen för kommunens aktiva miljöarbete.

1. BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN

Halten av växthusgaser i atmosfären skall i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig.

Energianvändningen i kommunen

Söderhamns kommun hade 2000 en energianvändning på 96 055 kWh per invånare. Motsvarande siffra för hela Sverige 1999 var 40 232 kWh/invånare. Siffrorna beskriver den totala energianvändningen i kommunen (både privat och industrin). Söderhamns energianvändning är betydligt högre än riksgenomsnittet vilket troligen beror på våra kalla vintrar och på att det finns energiintensiva industrier i kommunen.

FN:s internationella expertpanel för klimatfrågor har nu slagit fast att människan påverkar jordens klimat. Till följd av den globala uppvärmningen finns risk för ökning av extrema vädersituationer som orkaner, översvämningar, stigande havsnivåer, extrema torrår och omfattande bränder. Klimatförändringarna i Norden bedöms bli större än de genomsnittliga förändringarna på jorden, med en höjd temperatur, förändringar i nederbörd och omfattande effekter på jord- och skogsbruket som följd.

Förbränning av fossila bränslen svarar för den största ökningen av koldioxid till atmosfären. Vid förbränning av fossila bränslen frigörs kol som lagrats i mark och havsbotten och atmosfären tillförs koldioxid som tidigare legat innesluten i jordskorpan. I Sverige har andelen förnybara energilag ökat samtidigt som energianvändningen effektiviserats. Däremot fortsätter utsläppen av koldioxid från transporter att öka. Koldioxidutsläppen varierar efter konjunkturer, tillgång på vattenkraft och vädret.

Lokalt miljömål (detta är också ett lokalt miljömål för miljö kvalitetsmål **2 FRISK LUFT** och **3 BARA NATURLIG FÖRSURNING**)

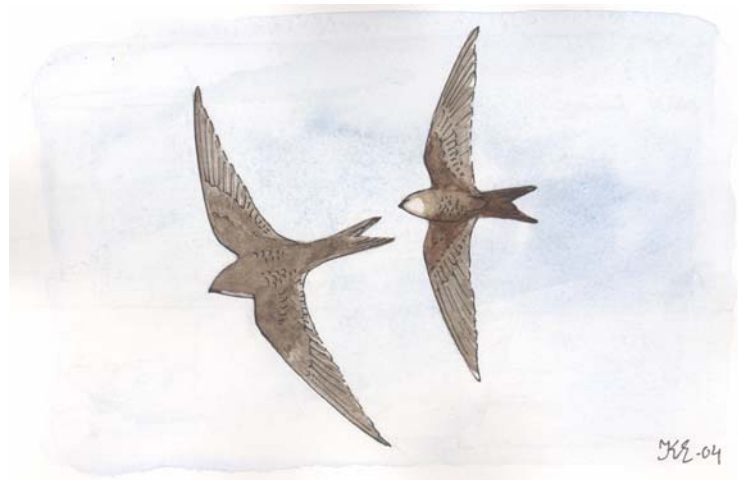
Senast 2006 skall förbrukningen av fossila bränslen i Söderhamns kommun ha minskat med 15 % jämfört med 2001.

Minskningen motsvarar energianvändningen i 3 157 normalvillor.

Kommentar till målet

Utsläppen av CO₂ påverkar miljö kvalitetsmål 1. Utsläppen av kvävedioxid, marknära ozon och flyktiga organiska ämnen påverkar miljö kvalitetsmål 2. Utsläppen av kväveoxider påverkar miljö kvalitetsmål 3.

Målet mäts genom försålda fossila bränslen i kommunen redovisat som kWh/innevånare i kommunen SCB.

2. FRISK LUFT

Luften skall vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Luften i Söderhamn

Söderhamns kommun gör återkommande luftundersökningar sedan vintern 1988/89. Resultatet från mätningarna visar att det under perioden har blivit bättre luftkvalitet. Halterna av svaveldioxid, kvävedioxid och sot har minskat och de flesta mätvärdena ligger under rekommenderade lågrisknivåer.

Luftföroreningar finns framför allt i tätorterna och den största föroreningskällan är vägtrafiken. Lokalt kan småskalig vedeldning också vara en stor källa. Luftföroreningar bidrar till många hälsoproblem och sjukdomar. De kan öka risken för cancer, ge hjärt- och lungsjukdomar och ge besvär för allergiker. Utsläppen från vägtrafiken består framför allt av kväveoxider, ozon och partiklar.

Bensen är ett flyktigt organiskt ämne (VOC), som finns i bensin och lösningsmedel men kan också bildas vid småskalig vedeldning. Andelen bensen vid mätpunkten har de senaste åren överskridit både naturvårdsverkets föreslagna miljökvalitetsnorm ($2,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$) och den rekommenderade lågrisknivån ($1,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Under vintersäsongen 2000/2001 var medelvärdet för bensen $2,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$ vilket ligger precis över miljökvalitetsnormen. De flesta tätorter i landet ligger över detta värde.

I kommunen har problemen med småskalig vedeldning ökat. Småskalig vedeldning anses vara den största källan av utsläpp av partiklar och polycykliska aromatiska kolväten (PAH) och totalt kommer minst 50 % av alla utsläpp av cancerframkallande ämnen från småskalig vedeldning. I kommunen pågår informationsprojekt och studiecirkel för att förbättra kunskapen om hur man eldar för att inte utsätta sig själv och sina grannar för onödiga hälsorisker.

Lokalt miljömål se miljömål för **1. BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN**

3. BARA NATURLIG FÖRSURNING

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning skall underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen skall heller inte öka korrosionshastigheten i tekniska material eller kulturföremål och byggnader.

Försurning i Söderhamn

Under senare år har nedfallet av sura föroreningar minskat påtagligt, men återhämtningen kommer att ta lång tid. I Söderhamn beror minskningen på, mindre utsläpp från industrin, övergång från oljeeldning till träpulvereldning i fjärrvärmeverket och användning av katalysatorer i bilarna. Fortfarande är det sura nedfallet nära den kritiska gränsen för vad naturen långsiktigt tål utan att skadas.

Den viktigaste orsaken till försurning är utsläpp av svaveldioxid, kvävedioxid och ammoniak. Utsläppen reagerar med luft och bildar svavelsyra, salpetersyra och surt ammonium. Det sura nedfallet påverkar mark, sjöar, vattendrag och grundvatten och försurning uppstår genom att motståndskraften i mark och vatten försvagas och pH-värdet sjunker. Försurningen gör inte bara att det blir surt i mark och vatten utan också att giftiga ämnen som tungmetaller och aluminium frigörs samtidigt som näringsämnen lakas ur de övre jordlagren. Försurande luftföroreningar uppstår främst vid förbränning av fossila bränslen, uppvärmning, industriprocesser och fordonstransporter.

Försurningen kan motverkas med kalkning som minskar surhetsgraden i mark och vatten. I Söderhamns kommun finns ett kalkningsprogram som anger vilka sjöar som är aktuella för kalkning. Antalet sjöar som kalkas styrs av behov och varierar mellan åren. Försurning mäts i

pH och alkalinitet och regelbundna mätningar visar om målen för kalkningsverksamheten uppnås.

Lokalt miljömål se miljömål för **1. BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN**

4. GIFTFRI MILJÖ

Miljön skall vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Miljögifter

Dagens samhälle är i hög grad beroende av en mängd kemikalier och miljögifter finns spridda i hela vår omgivning. De är inbyggda i våra bostäder, de finns i mat och andra produkter, allt ifrån datorer till skor. Miljögifterna läcker ut i miljön, både när vi använder produkterna, och när de slutligen blir avfall.

I Söderhamn finns förorenade markområden som är föremål för undersökning och sanering. Den förorenade marken finns ofta på industriområden och här hittar vi dessa markområden vid gamla Vannsättersfabriken och på STAB Suecia området.

Många av kommunens insjöar har fisk som innehåller höga halter av kvicksilver. Miljögifter ackumuleras i näringskedjan och de medför att halterna är högst hos rovfisk som gös och gädda. På senare år har det visat sig att kalkningen av kommunens sjöar har medfört att kvicksilverhalten i fisk i vissa fall har minskat.

Slammet som blir över när avloppsvatten renas i avloppsreningsverken är ett utmärkt gödningsmedel för jordbruket, men det innehåller giftiga tungmetaller och andra oönskade ämnen. På grund av detta införde livsmedelsproducenterna ett generellt stopp för spridning av slam på jordbruksmark för fyra år sedan. Nu betraktas slammet som avfall och bränns, deponeras eller komposteras. Halterna av tungmetaller och andra oönskade ämnen i slammet

från reningsverken i Söderhamns kommun är låga och slammet skulle kunna utnyttjas som gödning om slamstoppet upphävdes. Under 2002 var 100 % av den totala mängden slam godkänd för spridning på jordbruksmark.

I hushållen hanteras en hel del farliga kemikalier, gifter och andra miljöpåverkande ämnen som till exempel mediciner. Hushållen kan minska gifterna i miljön genom att köpa miljömärkta produkter samt lämna in medicinrester på apoteken och kemikalierester, gamla färgburkar och annat farligt avfall på miljöstationerna.

Lokalt miljömål

Halterna av tungmetaller i slam från avloppsreningsverk skall fram till 2006 minska med 10 % jämfört med 2001.

Minskningen motsvarar t.ex. innehållet i 17 kvicksilvertermometrar.

Kommentar till miljömålet

Kommunen förfogar över processen.

Målet mäts genom regelbunden provtagning vid SVRAB och redovisas som mg/kg TS

5. SKYDDANDE OZONSKIKT

Ozonskiktet skall utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

Ozonskiktet

Ozonskiktet i stratosfären filtrerar bort skadlig UV-strålning i solljuset innan det når jorden. Under senare år har ozonskiktet blivit allt tunnare på grund av utsläppen av ozonnedbrytande ämnen. Ett tunnare ozonskikt gör att mer UV-strålning når jordytan. Människor kan få hudcancer och ögonskador. Plankton och korallrev i haven påverkas och man kan se tydliga effekter på landlevande växter och djur. Till de ämnen som bryter ned ozonet i stratosfären räknas främst freoner, haloner, dikväveoxid och kvävemonoxid. Många ozonnedbrytande ämnen är stabila och vandrar långsamt upp genom luftlagren för att slutligen nå stratosfären, men halten av ozonnedbrytande ämnen i stratosfären ökar nu långsammare än tidigare eftersom utsläppen av ozonförstörande ämnen inte längre ökar.

Freoner (CFC), ”mjuka freoner” (HCFC) och halogenerade kolväten (HFC) är beteckningar på köldmedier som orsakar svåra globala miljöproblem. Köldmedier används bland annat i kylar, frysar, klimatanläggningar och värmepumpar. Freoner (CFC) är mycket skadliga för ozonskiktet, ”mjuka freoner” (HCFC), är inte lika skadliga men långt ifrån ofarliga.

Halogenerade kolväten (HFC) påverkar inte ozonskiktet eftersom det saknar klor men alla tre kategorierna är klimatpåverkande växthusgaser. Användningen av CFC och HCFC är reglerad i nationella förordningar och internationella överenskommelser och på väg att avvecklas. I Sverige är CFC förbjudet i nya anläggningar sedan 1995. HCFC är förbjudet sedan 1998 men fick fyllas på i befintliga anläggningar till och med 2001. Totalt sett har den rapporterade mängden installerat köldmedium minskat och i moderna aggregat har man installerat en mindre mängd köldmedium än vad som var fallet i de äldre aggregaten. Under de närmaste åren kommer freonerna att helt fasas ut.

Lokalt miljömål Författningar och internationella överenskommelser är tillfredsställande och vi har valt att inte fastställa något lokalt miljömål.

6. SÄKER STRÅLMILJÖ

Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön.

Strålmiljön i Söderhamn

Det finns många olika källor till strålning i vår miljö och vi utsätts dagligen för naturlig strålning från rymden och från mark och berggrund. Den naturliga bakgrundsstrålningen från marken varierar mellan olika områden på grund av berggrundens sammansättning.

Det är snart 17 år sedan Tjernobykatakstrofen inträffade och ännu märks effekterna av det radioaktiva nedfallet runtom i kommunen. De områden som drabbades värst var kustområdet. Efter olyckan undersöks cesiumhalten i livsmedel från naturen kontinuerligt på 16 provplatser i kommunen. Gränsvärdet för baslivsmedel det vill säga de livsmedel som utgör medelsvenskens basföda är 300 Bq/kg. För övriga livsmedel t ex vilt, svamp, bär och insjöfisk är motsvarande värde 1500 Bq/kg.

Söderhamns kommun är klassad som en högriskzon när det gäller markradon. Radon är en betydande riskfaktor när det gäller uppkomsten av lungcancer. Beroende på var radonet kommer ifrån och hur hög halten är finns ett antal åtgärder för att sänka den. I Söderhamns kommun rekommenderas alla att bygga radonsäkert. Om man borrar brunn för dricksvatten bör man kontrollera radonhalten i vattnet. Radonhalten bör ligga under 100 Bq/l (becquerel per liter vatten).

Elektromagnetiska fält uppkommer antingen vid användning av t.ex. mobiltelefoner radio, TV, eller kring tekniska system för informations- eller energiöverföring till exempel vid telekommunikationsmaster eller under kraftledning. Idag vet vi att elektromagnetiska fält har biologisk påverkan men inte vilka egenskaper som kan medföra hälsorisker. I den fysiska planeringen av Söderhamns kommun säkerställer man avstånd mellan bebyggelse, master och kraftledningar.

Lokalt miljömål

Mellan 2001 och 2006 ska minst 15 % av bostäder där den uppmätta radonhalten överstiger 200 Becquerel/m³ radonsaneras.

Kommentar till miljömålet

Sedan 2003 ges statligt bidrag till åtgärder som sänker radonhalten i privata bostäder till högst 200 Becquerel/m³. Bidraget är 50 % av den godkända kostnaden, men högst 15 000 kr. Målet mäts med hjälp av bygg- och miljökontorets radonregister.

7. INGEN ÖVERGÖDNING

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten skall inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Övergödning påverkar kustvatten

Övergödning orsakas framförallt av kväve och fosfor och uppstår när halten av näringsämnen är större än vad naturen kan tillgodogöra sig. Övergödning av våra kustvatten orsakar algblomning, syrebrist, krympande tångbälten och utslagning av djurlivet. Sjöar och vattendrag drabbas också av algblomning och syrebrist dessutom påskyndas igenväxningen.

Kväveutsläppen i kommunen kommer framför allt från fordonstrafikens kväveoxidutsläpp och avloppsvatten från hushåll och industrier. Fosforutsläppen orsakas av tvättmedel, toalettavlopp, gödselmedel och industriprocesser. I Söderhamn är det främst kommunala avloppsreningsverk, enskilda avlopp och jordbruket som belastar vattendragen och Bottenhavet med näringsämnen.

Under 2002 påbörjades ett projekt med att anlägga en våtmark i anslutning till Granskärs reningsverk för att minska utsläppen av kväve och fosfor. Anläggningen är unik genom att det är Sveriges nordligaste våtmark för polering av avloppsvatten. Söderhamns kommun arbetar även med att minska näringsbelastningen på vattendragen genom åtgärder för att sanera gödselvårdsanläggningar och enskilda avlopp, avlastning från industriutsläpp, bättre rening från avfallsanläggningen på Långtå samt med information om miljövänligt jordbruk.

Lokalt miljömål

Senast 2006 skall de vattenburna utsläppen av BOD, fosfor och kväve från kommunala reningsverk ha minskat med 10 % jämfört med 2001.

Minskningen motsvarar att drygt 1000 enskilda avlopp övergår till urinseparerande toaletter.

Kommentar till miljömålet

I Granskärs Våtmark beräknas att BOD kommer att minska med 30 %, fosfor med 20 % och kväve med 25 %.

Målet mäts genom regelbunden provtagning vid SVRAB.

8. LEVANDE SJÖAR OCH VATTENDRAG

Sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion skall bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Våra sjöar och vattendrag

I Söderhamns kommun finns ett stort antal sjöar och vattendrag som bidrar till den biologiska mångfalden. De utgör livsmiljöer för en mängd arter, men många djur och växter som lever i sötvatten har blivit allt ovanligare. Oförsiktigt markutnyttjande eller förorenande utsläpp påverkar vattenkvaliteten och kan resultera i att arter minskar eller helt försvinner. Vattnet i våra sjöar och vattendrag utnyttjas också som dricksvatten, för rekreation, fiske och för energiproduktion. Med en genomtänkt vattenplanering kan man förebygga problem och undvika intressekonflikter och därmed optimera nyttjandet av sjöar och vattendrag i kommunen.

Söderhamns kommun har upprättat en fiskeplan där man har inventerat kommunens vattensystem. Syftet med fiskeplanen är att skapa förutsättningar för en långsiktig planering och skötsel av hela vattensystemet. I anknytning till vatten finns också ett stort antal miljöer med kulturhistoriskt värde, som gamla stenbroar och kvarnar. En varsam exploatering garanterar både den biologiska mångfalden och gamla kulturmiljöer.

Lokalt miljömål

Senast 2006 skall minst 30 åtgärder från fiskeplanens åtgärds- och prioriteringslista vara genomförda.

Kommentar till miljömålet

Kommunen arbetar tillsammans med fiskevårdsföreningarna med biologisk återställning av vattensystemen i kommunen

Målet mäts genom årlig kontroll mot checklista.

9. GRUNDVATTEN AV GOD KVALITET

Grundvattnet skall ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Grundvattnet i Söderhamn

Dricksvattnet som kommer från kommunens grundvattentäkter är som regel av god kvalitet. Några av de problem som kan förekomma med dricksvattnet i Söderhamns kommun är bekämpningsmedelsrester, radon, förhöjda mangan- och nitrithalter samt förhöjda halter av bakterier i vattnet.

Grundvattnets kvalitet påverkas av mänskliga verksamheter såsom avloppsutsläpp, avfallsdeponering, transporter, industriprocesser. Under tätorter och industrier kan grundvattnet vara förorenat och utnyttjas därför oftast inte som dricksvatten. Grundvattenkvaliteten i ytliga vattentäkter kan påverkas av försurning.

I Söderhamns kommun får stora delar av befolkningen sitt dricksvatten från Söderålaåsen. Vatten tas ut vid Kinsta och vid Ålsjön. Vid Kinsta utgör vägtrafiken ett ständigt hot för förorening av tälkten. Kommunen har i samarbete med Vägverket gett vattentälkten ett unikt skydd för olyckor genom en specialkonstruerad vägbank på vägsträckan förbi vattentälkten vid Kinsta.

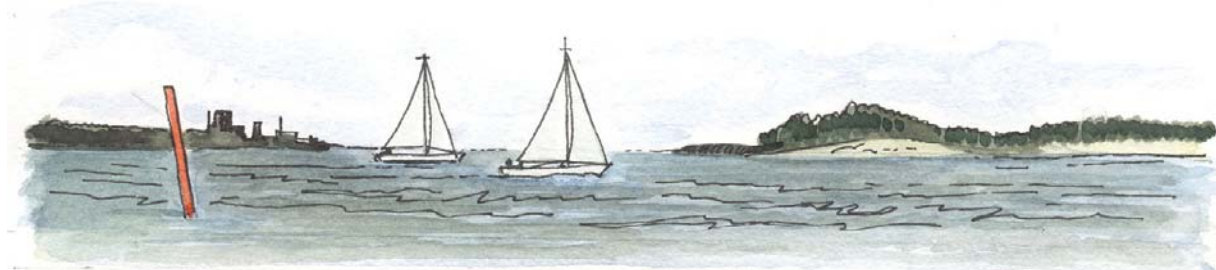
Lokalt miljömål

Andelen vattenprover med anmärkning från kommunens ledningsnät skall senast 2006 understiga 10 %.

Den vanligaste anledningen till anmärkning på dricksvatten från kommunens grundvattentäkt är förhöjda halter av bekämpningsmedel (BAM).

Kommentar till miljömålet

Målet mäts genom regelbunden provtagning utförd av SVRAB.

10. HAV I BALANS SAMT LEVANDE KUST OCH SKÄRGÅRD

Västerhavet och Östersjön skall ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden skall bevaras. Kust och skärgård skall ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden.

Söderhamns skärgård

Söderhamns vackra skärgård är av stor betydelse både för djur och för människor. Här finns höga naturvärden både över och under vattenytan. Grunda vegetationsklädda havsvikar är särskilt betydelsefulla både som lekbottnar och som "barnkammare" för fisk. De utgör ekologiskt värdefulla områden av stor vikt för kustens biologiska produktion och mångfald.

Miljön i grundområdena hotas framför allt av ökad belastning av näring vilken följer med mänskliga aktiviteter i strand och vattenmiljön. Våra kustnära ekosystem hotas av övergödning, miljögifter och överfiske och de är dessutom utsatta för fysisk påverkan från bebyggelse och båttrafik. Dessa verksamheter kan störa både den marina miljöns produktionsförmåga och den biologiska mångfalden. Miljöproblemen i kust- och havsområden påverkar bottenlevande djur- och växtsamhällen och kan göra att arternas inbördes förhållanden förändrats betydligt, vilket också får effekter i andra delar av ekosystemet.

Kommunens kust och skärgård utgör en unik tillgång med värdefulla natur-, friluft- och rekreationsmiljöer. Dessa unika miljöer är känsliga och kan lätt förstöras om de hanteras ovarsamt. Stora delar av kusten och skärgården har på senare år genomgått omfattande förändringar genom främst bebyggelse, anläggningar för båtlivet och vägar. Ökad tillgänglighet skapar förutsättningar för en levande kust och skärgård och kan också positivt påverka människors medvetenhet och lägga grunden för en ökad förståelse för ekosystemens känslighet.

Lokalt miljömål

Strandnära mark i skärgårdsmiljö med god tillgänglighet för rörligt friluftsliv och höga natur- och kulturvärden skall senast 2006 ha ökat med 10 platser jämfört med 2001.

Kommentar till miljömålet

För att hitta strandnära smultronställen krävs vägvisning och att privatisering motverkas. Målet mäts genom att skyltning och informationsspridning registreras av ansvarig förvaltning.

11. MYLLRANDE VÅTMARKER

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet skall bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Våtmarker och biologisk mångfald

Våtmarkerna är betydelsefulla för den biologiska mångfalden och utgör en av våra artrikaste naturtyper. Våtmarkerna är också viktiga för andra ekosystem eftersom de fungerar som vattenmagasin vid häftiga regnfall och utjämnar vattenflödet. Våtmarkerna utgörs av främst av myrmark (70 %) resten består av sumpskog, strandmiljöer och annan våtmark. Rationaliseringen inom jord- och skogsbruket har inneburit att en mängd naturliga våtmarker har dikats ut och försvunnit under de senaste hundra åren men i kommunen finns fortfarande flera naturliga våtmarksområden med höga naturvärden.

I brist på våtmarker kan man anlägga nya eller restaurera gamla. I Söderhamn kommun pågår flera projekt som strävar efter att återskapa naturliga våtmarker. Vid Ålsjön har restaureringsarbetet resulterat i större öppna vattenytor, översilningsängar och andra marker som regelbundet översvämmas. Till följd av restaureringen är Ålsjön på god väg att återintä sin position som en av Sveriges intressantaste fågelsjöar.

Söderhamn Vatten och Renhållning AB bygger och restaurerar en våtmark för efterbehandling av avloppsvatten vid Granskärs Reningsverk. I projektet utnyttjas våtmarkens vattenrenande egenskaper genom att renat avloppsvatten leds genom en våtmark innan det får rinna ut i Söderhamnsfjärden. Våtmarkerna bromsar upp vattnets flöde och partiklarna sedimenterar. Våtmarkerna fungerar som reningsfilter för näringsämnen och metaller mellan land och hav. En del av kvävet och fosfor tas upp av växtligheten. Dessutom omvandlas

kvävet i vattnet med hjälp av bakterier till kvävgas som avgår till luften och en del av fosfor läggs fast i sedimenten.

Lokalt miljömål

Minst 20 hektar våtmark skall nyanläggas eller återskapas mellan 2001 och 2006.

Ytan motsvarar cirka 25 fotbollsplaner.

Kommentar till miljömålet

I kommunens olika våtmarksprojekt anlitas ofta den unika kompetens som finns hos Lindings Våtmarksrestaurering i Söderhamn. Företaget har specialiserat sig på våtmarksrestaureringar och har flera specialkonstruerade maskiner för våtmarksbyggande och våtmarksskötsel.

12. LEVANDE SKOGAR

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Två tredjedelar av Söderhamns kommun

Drygt två tredjedelar av Söderhamns kommun, eller motsvarande 79 000 ha, utgörs av produktiv skogsmark. Skogsbruksmetoder som markberedning, dikning och användningen av tunga skogsmaskiner har haft stor inverkan på naturmiljön i skogen. Monokulturer förändrar också förutsättningarna för växt- och djurliv som blir fattigare både till art- och individantal. Utvecklingen inom skogsbruket har inneburit en minskning av skogsområden med gamla träd. Många av skogens växter och djur hotas därför av utrotning. Gamla träd fungerar som livsmiljö för ett stort antal arter insekter, svampar och lavar.

Både den biologiska mångfalden i skogen och tillväxten påverkas också av luftföroreningar. Stora mängder försurande ämnen och atmosfäriskt kväve faller ner över skogen och det är osäkert vilka effekter den höga tillförseln medför. Eventuella framtida klimatförändringar kommer också med all säkerhet att påverka de skogliga ekosystemen.

Som ett led i arbetet för att bevara den biologiska mångfalden har man infört miljöcertifiering av skogsbruket. Certifieringen är till för att visa att skogsägaren brukar sin skog på ett ansvarsfullt sätt och är ett viktigt steg mot det uthålliga skogsbruket.

Lokalt miljömål

Från 2001 till 2006 ska ytterligare 50 hektar skyddsvärd skogsmark undantas från skogsproduktion i kommunägda skogar.

Ytan motsvarar cirka 63 fotbollsplaner.

Kommentar till miljömålet

Kommunen har certifierat sitt skogsbruk enligt FSC. Målet mäts genom att frivillig avsättning registreras årligen.

13. ETT RIKT ODLINGSLANDSKAP

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturvärdena bevaras och stärks.

Odlingslandskapet i Söderhamn

Odlingslandskapet i kommunen har präglats av mänskliga aktiviteter i tusentals år. Under det senaste halvsekle har modern teknik, bekämpningsmedel, konstgödning och ändrade former för djurhållning drastiskt förändrat jordbrukslandskapet. Åkermarken minskar och slätterängarna försvinner. Därmed minskar också livsmiljöerna för många arter som är knutna till jordbrukslandskapet. Andelen åkermark i Söderhamns kommun uppgår idag till ca 5%.

Många av de växter och djur som har sin livsmiljö i odlingslandskapets ängs- och hagmarker är beroende av den ”störning” som människan orsakar genom slätter och djurhållning. Arterna har varit mycket konkurrenskraftiga i sin miljö så länge den var stabil men nu när miljön snabbt förändras genom minskat bete, gödsling och igenväxning slås de lätt ut. Antalet rödlistade arter som är knutna till odlingslandskapet uppgår till nästan 2000 och många arter är på väg att försvinna.

Genom att lämna odlingsfria zoner längs vattendragen och kantzoner i odlingslandskapet skapar man vandringskorridorer och förutsättningar för en större biologisk mångfald. Odlingsfria zoner minskar dessutom läckaget av näringsämnen till vattendragen där uppväxande träd och buskar ger en bättre livsmiljö i vattendragen.

Ekologisk odling innebär att man inte använder handelsgödsel eller kemiska bekämpningsmedel. Vid ekologisk djurhållning ska fodret vara ekologiskt odlat. I Söderhamn var 290 ha åkermark omställda till ekologisk produktion enligt KRAV:s regler år 2002. Detta motsvarar ca 6 % av den totala åkerarealen. Andelen mark som odlas på sådant sätt att man får miljöstöd för ekologisk odling uppgår i Söderhamns kommun till 31 % av åkermarken. Det är en betydligt högre andel än motsvarande för riket som helhet, där andelen är 16%.

Lokalt miljömål

Andelen inköp av ekologiska livsmedel i den kommunala verksamheten skall fram till 2006 öka med 35 % jämfört med 2001.

Kommentar till miljömålet

Kommunen förfogar över processen.

Målet mäts med hjälp av ekonomisystemet. Målet är också ett nationellt nyckeltal.

14. GOD BEBYGGD MILJÖ

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö utgör en god och hälsosam livsmiljö samt medverkar till en god regional och global miljö, natur- och kulturvärden tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Bebyggelsemiljön i Söderhamns kommun

God bebyggd miljö är ett sammansatt miljömål som består av många skilda delar. Transporter är grundläggande för att ett samhälle ska fungera men de skapar också många miljöproblem som buller, luftföroreningar, hindrande barriärer och otrivsel. Avfallshantering, dagvattenbehandling och brist på grönytor är andra typiska problem i bebyggda miljöer. I Söderhamn är tillgången på parker och grönytor god och man har lyckats binda samman många attraktiva grönområden med gång och cykelvägar.

Lokala miljömål

GC-vägar i kommunen skall fram till 2006 öka med minst två objekt årligen enligt trafiksäkerhetsplanens prioritering.

Kommentar till miljömålet

Kommunen förfogar över processen. Ett av översiktsplanens viktigaste syfte är att säkra en god bebyggd miljö och stora delar av detta miljö-kvalitetsmål är följaktligen inarbetade i förslaget till översiktsplan.

